Ч. 234 (733). Львів, четвер дня 18. жовтня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В занятих територіях 4 коп.

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:

На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	4·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:

На рік	32·— К.
„ півроку	16·— „
„ чвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границю:

В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	54 фр.

Ще в справі наших русофілів.

Хоч як нам не мило повертати до справи наших русофілів, та помимо того приневолені обставинами мусимо знов піднести голос остороги в сторону рішаючих чинників.

Русофільське питане трактуємо зовсім обєктивно і принціпіяльно. З ніким і з нічим не вяжуть нас в тім зглядї ніякі звязи. Забираючи знов голос в сій справі, маємо на оці тільки моральне добро нашого народу.

Не тільки листами, дописями, але й особисто звертають ся до нас люди з ріжних сторін нашого краю і жалують ся на своїх священиків русофілів, що повертають тепер на свої посади, жалують ся на консисторії, що їх до них посилають. І мають слушність. Треба вставити ся в положене нещасного народа і зрозуміти його. Наші люди по богатьох селах на стільки ще мало просьвічені, що не з власної понуки признавали ся до українства або ставали русофілами. Се залежало головно від того, якого мали у себе священика. Був священик Українець, то й громада звалась українською; був священик русофіл, то такою ставала й його „паства“.

Війна навчила й під сим зглядом наших селян не одного. Мужик бачив, що за русофільство його претяжко карано. Він справедливо чув за се жаль до того, що його зробив русофілом. А сим був його священик русофіл. Через нього його вішали, арештували, катували, нищили, гірше скотини трактували. Він отямив ся. Прийшли ті голосні „русскіе“, він до решти поміркував ся. Він в переважаючій більшости почув себе сином України.

А тепер по тім всім той самий священик, через котрого він зніс ціле пекло мук, вертає знов до нього як парох, чи завідатель, чи сотрудник, і маючи за собою тих самих покровителів по консисторіях і світських урядах починає його на ново обробляти, дразнити, замотувати в русофільське павутинє, висміватн і кпити з того, що він доперва тепер пізнав і щиро полюбив...

І чи не оправдані його жалї до тих, що йому знов накидають русофільського священика?

Або возьмім такі случаї. Деякі русофільські священики в часї інвазії перейшли на православе або без переходу виїхали в Росію. Одні і другі вернули припадково в Галичину. Одні і другі давали своїм парохіянам крайне згіршене. Про тих, що перейшли на православе, нема що й згадувати. Але не менше згіршене дали й ті, що не перейшовши на православе, мусїли помимо того виїхати в Росію. Нарід прецінь всьо бачив, всьо знав, що робить його священик. Він гіршив ся тим, як його священик висилав процесію на стрічу царським військам, як його священик висилав телєґрами з чолобитнями до царя, як цілував ся та гостив ся з російськими офіцирами та батюшками, як пересиджував по російських політичних урядах та доношував на своїх товаришів Українців, як брав участь в ріжних російських політичних „прийомах“ і депутаціях до російських властий, як безпосередну за посередну брав участь в злочинї вивезеня свого Митрополита і соток українських священиків, як легко впускав до своєї церкви православних священиків, ба навіть православного епископа, як того православного епископа відвідував, ходив до нього на чай і т. п.

Всьо се, кажемо, наш нарід бачив і гіршив ся сим. І тепер того самого священика знов йому надають... І тепер той священик знаходить ся між поважними канонїками, ба й мітратами, таких, котрі видоптують за ним пороги у сильних світа сього, котрі виблілюють його. Чи не сором?

На нікого кривди не кличемо. Ми одного тільки жадаємо: усуненя деморалїзаторів і виновників народного нещастя з тих місцевостий, де вони давали згіршене і спричинили пекло своїм парохіянам перед і в часї російської інвазії. Вони можуть на инших посадах працювати ще зглядно з хісном, але на старій посаді для своїх парохіян вони вже втрачені. Нехай дістануть десять разів інтратнійшу посаду, щоби тільки не ту саму, де були давнійше.

Підносимо ще раз, що ми сю справу трактуємо принціпіяльно. Компетентні чинники повинні розважити добре порушене питане і старати ся заспокоїти оправдані домаганя народу. Сеж лежить головно в інтересі церкви.

Установлене Реґенційної Ради в Польщі а справа Галичини.

ВІДЕНЬ „Neue Fr. Presse“ пише, що установлене Реґенційної Ради в Польщі є новим кроком до здійсненя польської держави, розпочатого актом з 5. падолиста 1916 р. Очевидно, інституція, яку тепер Польща дістає, остає під впливом конечности війни і відношеня між обома осередними державами та непроясненого відношеня до Галичини. Є се воєнний витвір, що має приготовити будучий розвій, а не установити його в усїх подробицях. Про тревале уложене справи буде рішати ся доперва при заключеню мира.

Заняте австрійських вірительностий в Німеччинї.

Віденські банки повідомлено урядово, що всї вірительности австро-угорських фірм і осіб в Німеччинї заняв німецький банк і в часї аж до 12 місяців по заключеню мира, не можна їх взяти без осібного позволеня німецького банку.

Із днїв Шпільберґу.

Пару міцяців тому пригадав нам проф. Студинський на сторінках Укр. Слова (14. I. с. р.) сумної слави тюрму на Шпільберґу, що серед бурливих днів половини минувшого столїтя відограла свою ролю також і в житю декількох галицьких Українців, як невідкличний тодї епільоґ їх конспіраторсько-революційних змагань. Тому й не від річи буде намір слїдуючих стрічок пригадати дещо докладнійше не безінтересну для нас минувшину та уряджене бувшої вязниції.

Гора Шпільберґ і замок на ній лежать в области Берна, як Замок в Перемишли або у Львові, він тїшив ся поверх сотні літ понурою славою в цїлій монархії, ба і в ширшім світі як тяжка й страшна своїми підземними казаматами та торґурами тюрма для політичних та звичайних тяжких злочинників. Тепер становить та середної величини (283 м.) гора одно з гарнійших місць проходу для мешканців Берна, у яких вже затерлась майже память страшних днів Шпільберґу.

Після перекази находилась в дохристіянських часах на горі святиня Перуна, а від ігрищ, які на його честь там віками відбувались, походить може й пізнійше імя Spielberg. Свідками тих часів є відкриті там в 1864 р. кустосом М. Траппом тїлопальні гроби з епохи бронзів. Ізза дуже пригожого положеня гори станув на ній ще в доісторичній добі оборонний замок. місце осїдку давних князів Берна та пізнійших марґрафів Моравії. Твердиня, яка спершу називалась прямо берненським замком дістала в пол. XIV. ст. імя: castrum Spylmberg. Через участь Берна в революції станів з початком 30-літної війни підпав замок конфіскаті в користь скарбу і зістав через те аж до нинішного часу власностию держави. З початком XVII. ст. вибудувано на нім костел св. Тройці, в якім парохами були аж до 1773 р. Езуїти.

Вже від початку XV. ст. перебували на Шпільберґу від часу до часу ріжні політичні проступники; від 1673 р. приміщувано тут і звичайних злочинників, та доперва цісарські патенти з 1788 і 1790 р. перемінили остаточно замок на офіціяльну державну вязницю з призначенем, що туди мають ся відсилати лиш тих тяжких політичних та звичайних злочинників з Моравії, Чех, Шлеску і Галичини, які дістали що найменше 8 літ, а за слабі були до тяжких робіт та ґалерів. Тодї обведено Шпільберґ подвійним муром, підвисшено давнї огороженя та переведено відповідні будівельні адаптації. Підземні казамати виковано в скалї ще перше, в 1742 р., як свідчить о тім камінна плита в мурі, і тому вже з того часу уважати б можна Шпільберґ державною вязницею. В мурах вязниці перебували від тодї арештанти ріжних катеґорій, між ними під останок італійські Carbonari від 1822 року і галицькі революціонери з рр. 1845 і 1847, для яких мусїли навіть розширити вязницю.

Пострахом усїх злочинників, із за якого Шпільберґ в своїм часї здобув собі славу, була підземна комора тортур і казамати, що находять ся двома поверхами під обома подовжними боками гори, а саме Йосифинські казамати під північно-східним склоном. Ті арештанти, що були засуджені на тяжку вязницю, мали під останок кари руки й ноги спутані желїзними оковами, а крім того кругом тіла в поясї желїзний перстень, прикований ланцюхом до стіни; подібний перстень на шиї був з попереднім злучений другим ланцюхом. Той желїзний пояс і нашийник часом знимано, та оков нїколи.

На віч перетягано ще з комнати сторожів через усї келиї ланцюх, до якого були долучені окови арештантів, так що нічний сторож чув всї їх рухи. Всї спали на деревляних тапчанах, а стравою був хліб і вода та двічи в тижни мясо.

Йосифинський тракт, називаний перше галицьким відділом, складаєть ся з 15 то зовсім темних то ясних келий, злучених довгим, скупо з гори освіченим, коритарем; всюда чути цвіль і плісень та гниле повітре. На кінци тракту находить ся в долївці отвір, куда спускали найбільших злочинників в дальше підземелє, звідки вони дуже рідко живими вертались.

В Леопольдинськім трактї є чотири більші келиї, в яких сиділи переважно женщини; підземельних казамат тут нема. В трактї тім находить ся також комната тортур, де відбувались слїдства над найбільш завзятими злочинниками. Дуже точні приписи та призначеня що до тих мук находились в Constitutio criminalis Theresiana з 1769 року.

Та може страшнійшою ще мукою було житє арештантів в підземних пивницях Йосифинського тракту. Був то прямо викутий в скалї підземельний хідник без воздуха і світла, а в

Поміщаючи сю відомість, підносять віденські часописи, що вона приходить зовсім нечайно і означає значне погіршене монетних відносин Австро Угорщини. Від тепер горожанин Німеччини може набувати австро угорські ефекти тільки в тім випадку, коли має в Австро-Угорщині депозит в короновій валюті. Зате австро-угорський горожанин, що продає щонебуть в Німеччині, може се зробити тільки в короновій валюті, а о скільки продажа доходить до успіху в марках, то відповідна сума мусить бути зложена в німецькім банку і остає там занята через державу аж до 12 місяців по заключеню мира.

Се зарядженє буде мати для Австро-Угорщини той дальший некорисний наслідок, що тепер не будуть могли австро-угорські фірми узисканих в Німеччині сум в німецькій валюті уживати до закупів в невтральних краях; ся обставина вплине в високім степени обтяжаючого на заграничний курс австрійської корони.

N. Fr. Presse запримічує, що так як останне зарядженє німецького банку видано без порозуміня з австро-угорськими властями, а зокрема без вступного повідомленя австро-угорської централі девіз, то без сумніву наступлять переговори в напрямі злагодженя відповідних приписів.

В кождім разі знаменне, що се господарське зарядженє випало на час, коли має наступити окончене усталенє воєнних цілий Німеччини і рішеня, чи Німеччина прийме формулу ґр. Черніна. Трудно припустити, щоби тим чином старала ся вона зробити натиск на Австрію, щоби виректа ся своєї міжнародної політики.

В справі ревеляцій російського ґенерального штабу про „Союз визволеня України“.

(Лист до Редакції).

Високоповажаний Пане Редактор!

В ч. 230-тім „Українського Слова“ уміщена новинка „Російський штаб про „Союз визволеня України“, в котрій переповіджено „ревеляції“ російського ґенерального штабу та доповненя до них „Нового Времени“ й „Рѣча“. З огляду на те, що редакція не додала від себе жадних застережень що до віродостойности сих ревеляцій, тим-то й серед менше поінформованої нашої публики могла би вкорінити ся хибна думка, нібито згадані ревеляції в цілости відповідають правді, прошу Вас, Вп. Пане Редактор, о уміщене виясненя в сій справі, що так близько торкає ть ся й мене, як одного з членів президії Союза, тим більше, що місячне або й півторамісячне спізнене, з яким приходять до нас російські ґазети, й неприсутність під сю пору всіх членів президії на місці не дали її змоги зареаґувати на уміщені в них інсинуації й скорше й від імени цілої президії.

В згаданій висше новинці читаємо: „Рѣчъ“ оповідає т о ч н о про орґанізацію полонених“ і т. д. і вкінці: „Очевидно „Новое Время“ та „Рѣчъ“, що дальше лишили ся тубами російських націоналістів, не могли холодно дивити ся на те, що хтось поборює свойого майстра його власними середниками“. Сі слова можуть у декого з читачів, особливо у тих, що підчас інвазії не були на еміґрації і з діяльністю Союза менше познакомлені, викликати гадку, ніби оповіданя „Рѣча“ дійсно правдиві й докладні, а — що ще гірше — ніби Союз уживав у своїй діяльности тих самих засобів, що російський уряд або ґенеральний штаб, себ-то був чимсь в роді шпіонського відділу або „охрани“ при німецькім або австрійськім штабі. — Тому й не можу тої справи лишити без відповіди.

Російський уряд з його штабами та охранами в боротьбі з Українцями свідомо не перебирає засобів та зводить кожду прояву українського руху до підкупу, аби за всяку ціну сплюгавити його та вказавши на його штучність і неприродність, з тим більшим оправданєм його поборювати. Звідси всякі інсинуації на український рух здавен-давна, далеко ще перед війною.

Ціна всіх їх та сама, що й голосних свого часу ревеляцій Крисяка й Раковского про галицьких Українців.

Не далеко відбіг від інсинуацій Крисяка et consortes і російський ґенеральний штаб. — Представляє він річ так, нібо-то Союз повстав з волі чи на замовлене австрійського або німецького правительства та служив їх цілям, які з Україною не мали нічого спільного. Се висмоктана з пальця брехня. Союз, як се найкраще може ствердити др. Кость Левицький, повстав без усякої відомости, ініціятиви й допомоги того чи иншого правительства. Повстав він з вибухом війни цілком спонтанічно, рівночасно з иншими заснованими українськими орґанізаціями — „Головною Українською Радою“ і „Боєвою Управою“ й стояв цілий час у тіснім контакті з ними, який не переривав ся відтоді аж до нині. Коли на еміґрації „Головна Українська Рада“ перетворила ся в „Загальну Українську Раду“, Союз був рівноправним її членом, а й доси його представник увіходить до „Центральної Стрілецької Управи“, що повстала на місце „Боєвої Управи“.

Кождий з нас ще пригадує собі і той порив, що обхопив був на початку війни ціле свідоме українство Австрії. Os під впливом сього загального тоді віднесеня і тих вневкових сподівань, які всі ми лучили з війною, на кращу долю нашого народу, — й повстав Союз. Поділяв він і ту саму, що й згадані висше орґанізації, орієнтацію, яку можна віддати одним реченєм: ворог мого ворога — мій приятель. А ворог наш була Росія, страшна гнобителька рідної України. Тож не дивно, що всі ми оповіли ся за тими, що йшли на неї війною, що мали її розбити, а тим самим визволити наших братів зі страшної тюрми народів. З чортом — здаєть ся — з діяволом пішлиб тоді всі ми проти Росії, як би він рушив на неї, а не лише з будь-що-будь конституційними державами, яких устрій був ідеальним супроти московського ярма і всеж давав нам — як от в Австрії — нечувані в російських обставинах умови розвитку. Виграна центральних держав видавала ся всім нам тільки поліпшенєм сих умов і розтягненєм їх як не на цілу Україну, то бодай на значну її частину, що знов зі свого боку відкривало світлійші вигляди й для австрійської України, незмірно скріплюючи її під національним оглядом.

В кінцевім рахунку не все вийшло так, як тоді думало ся, але в головному наші надії сповнили ся: спричинена воєнним погромом революція розвалила таки мури проклятої царської тюрми й випустила на світ божий многострадальний наш нарід. Отже значить наша орієнтація таки нас не завела і певне, що як би колись знову були ми в подібнім становищі, мусіли б поступити так само, як і тепер. Врештою не лиш по сей бік фронту була така орієнтація, а й по той — і на російській Україні цвіла „пораженческа“ орієнтація і там хотіли розбитя Росії, а се можливе було тільки в результаті „ґерманської“ побіди. Тож найживійші люди й там бажали сеї побіди, тримали ся — значить — тої самої орієнтації, що й ми. Се була цілком п р и р о д н а орієнтація — творила її не чиясь гроші, а саме житє.

Очевидно, відповідно до вимог сього житя, закроєна була й ціла діяльність згаданих висше орґанізацій, а між ними і „Союза визволеня України“. Одним із проявів її було між иншим і аґітаційно-інформаційна робота Союза, що мала на ціли познакомити зі становищем і потребами пригнобленого в Росії українського народу громадську опінію осередних держав та накилити тим міродатні їх чинники до узгляднення і пошановання тих потреб в разі відірваня якоїсь частини російської України. Поруч з тим йшла така сама робота у невтральних краях. — Без сумніву мусіла вона впливати й на опінію держав коаліції, що чейже не могло бути байдужним для наших національних змагань. Робота ся виявляла ся у видаваню відповідної літератури — ґазет, журналів і книжок у найріжнійших мовах, а також у поїздках мужів довіря до ріжних центрів осередних і невтральних держав для навязаня особистих зносин з політичними, громадськими і ученими кругами та й для видаваня і розповсюдненя на місци присвяченої українській справі літератури. Що ся діяльність не могла подобати ся Росії й її союзницям, які виступали з гаслом визволеня народів з під „австро-ґерманського ярма“, — се цілком природне, як цілком природне й те, що доводячи цілу неправду сього гасла і вказуючи на тяжке становище Українців і инших народів в Росії, діяльність ся тим самим ішла по лінії інтересів центральних держав. Алеж ся подібність інтересів не була мотивом нашої діяльности, не викликала її, а була моментом другорядним, побічним, що виходив із спільности позиції — боротьби п р о т и с п і л ь н о г о в о р о г а.

Ся аґітація й поїздки принесли багато доброго для загально-української справи, виводячи її з темного льоху внутрішньо-російського питаня на широку арену міжнародньої політики. Рівночасно була вона користна і з погляду тіснійшого інтересу австрійської України, знайомлячи світ про неї та освітлюючи російську в ній господарку.

Поза тим мала вона й чималу, чисто людську заслугу, бо улекшувала через невтральні краї зносини еміґрантів з Галичини й Буковини з їх ріднею й знакомими, що лишили ся під інвазією або перебували за океаном.

В міру того, як розвивали ся військові події і в полон до осередних держав — Австро-Угорщини, Німеччини й Туреччини — почали попадати наші земляки з рос. України, Союз не міг не подбати про їх матеріяльне й духове становище. І знову не в чиїмсь иншім інтересі, тільки в чисто людськім та національно-українськім. Що сій діяльности не були противні згадані держави, се також річ самозрозуміла.

Нам бо ходило о несене помочи бідним полоненикам, о освідомлене їх, а їм про розбитє „визвольних“ чисел антанту та очевидно й про асекурацію перед Росією на будуче через повстане на місце збитої в одно російської маси ряда, як що не окремих національних держав, то бодай національно свідомих себе народностий, що все би стояли їжаком до центра, — бажане цілком природне й зовсім не противне нашим національним інтересам.

Тому центральні держави толерували не тільки укр. пропаґанду, а й всяку иншу — і то не лише в таборах, згадаймо відношене Німців до Фляманців, Ірляндців, до Литовців, Білорусинів, нарешті до українського руху на Підляшу.

Так повстали спеціяльні табори для ріжних національностей — українські, польські, грузинські, або вір — мусульманські (для Татар головно). Але годі думати, що все се йшло з

нім два ряди деревляних кліток з важкими замками, в яких жили арештанти приковані до стіни. Усі желїза були далеко тяжші, а крім того, для можливо найбільшого обмеженя свободи рухів, виковане було в стіні чоловіко-образне вглублене, в якім прикований був арештант; лиш руками міг він досягати діри в дверях по хліб та воду. По кількох місяцях приходила глухота, сліпота і ревматизм, а швидко і смерть. Над входом у се підземле, де лиш найбільші рабівники та убийники сиділи, малиб гідне місце слова Дантого знад пекольних воріт: Lasciate ogni speranza.

В 1783 році казав був цісар Йосиф II. підчас візитації вязниці замкнути ся на одну годину в одну з тих кліток підземеля, аби набрати понятя про положене перебуваючих там арештантів, і виходячи опісля сказав памятні слова: Ich war der letzte Mensch in diesen Räumen Von nun an darf kein Gefangener des Spielberges mehr diese Schwelle überschreiten. Від того часу переношено по можности всіх арештантів з підземеля в горішний поверх, а під землею замикали хиба лиш неслухняних і то на короткий час. Вкінци цісарським розпорядком з 1855 р. перестав Шпільберґ бути тюрмою. Замок перемінено на касарню, яка й доси там є, а вязнів перевезено до инших вязниць. Відповідно до того замок відреставровано в 1880 р. і зроблено доступним для цікавої публики; на жаль підчас війни оглядане казамат заборонене.

* * *

Підчас галицького польського повстаня 1845-го року дістав ся був дня 29-го січня на Шпільберґ разом з польськими повстанцями також один священик з Жовківщини, а саме о. Николай з Гординь Гординський, парох Батятич. Засуджений був він на кару смерти, — та засуд той змінено опісля на 12 літ тяжкої вязниці, яка була вже тоді облекшена; арештанти мали вже лиш на ногах окови і діставали денно раз теплої страви і 1 1/3 фунта житнього хліба. Сидів о. Гординський увязнений в так званім тайнім тракті, та швидко прийшла „весна народів“ і вже дня 21-го марта 1848-го року появилась загальна амнестія, а в полудни слідуючого дня випустили його разом з другими на волю.

Мав він говорити шістьома мовами: українською, польською, німецькою, французькою, італійською і англійською.

Таку відомість подає звісний історик Шпільберґу Rossetti у своїй книжці: Der Brünner Spielberg (Brünn, 1913).

Мимо пильних пошукувань на самім Шпільберґу, в архіві моравського намісництва та краєвім архіві Берненськім в так званих „Standbücher der Sträflinge in dem k. k. Spielberger Strafhause“ і „Stammbücher der Sträflinge des k. k. m. s. Prov. Strafhauses“ не удалось нам віднайти яких-небудь дотичних актів; вискартувано усе звідтам мабуть свого часу до Міністерства внутрішних справ у Відни.

Писано в Берні, 1. VIII. 1917.

Яр. Пастернак.

гори — ні, без ініціятиви й самодіяльности відповідних національних організацій ні що само по собі не зробилоб ся. В кождій такій справі не обходилоб ся без довгих заходів і, коли хочете, навіть боротьби. Діло не так-то вже скоро й легко йшло, як се уявляють наші вороги. Треба було самим шукати, стукати ся, допоминати ся, настоювати, переконувати, поборюючи при тім тисячі перешкод, які ставляли нашій роботі несвідомість справи у відповідник чинників, а то й неприхильність ріжних ґруп, або осіб чи то до Союза, чи то взагалі до української справи, наклепи і своїх і чужих. Отже балакати про сотворене цілого нашого руху тим чи иншим урядом — смішна річ! Творили його ми самі в імя українських національних цілий й ніколи не були у когось на послугах, чимись аґентами, ніколи не торгували ні ідеями, ні душами. Тому з найбільшим обуренем мушу запротестувати проти потворного обвинуваченя в шпіонажі! Нікчемність сього обвинуваченя може стердити цілий рад поважних свідків, бо ціла робота Союза — як в осередних державах, так і за границею їх, а також по таборах полонених — вела ся не лише самими еміґрантами з рос. України, а й при широкій і дружній допомозі найкрасших людий з галицької й буковинської України. Досить назвати таких, усім відомих людий, що перебували за кордоном з рамени Союза, як др. Лев Ганкевич (в Софії і взагалі на Балкані), др. М. Новаковський (поїздка до Царгороду), др. О Назарук (Швеція), або брали чи беруть участь в роботі по таборах, як др. Р. Домбчевський, др. М. Кордуба, др. З. Кузеля, проф. Б. Лепкий, посол Я. Остапчук, др. Охримович, проф. В. Панчовський, др В. Сімонович і багато инших. Очевидно не бралиб вони участи в роботі Союза, як би він стояв у таких підозрілих відносинах до властий, як се інсінуує рос. Генеральний Штаб.

Очевидно Союз може відповідати тільки за своїх членів і співробітників, а не за всяких авантуристів, яких повно скрізь в сій війні і вчинки яких не раз умисне чи несвідомо беруть ся на рахунок Союза. (Кінець буде).

Вол. Дорошенко.

Зїзд німецької соціяльної демократії.

ВІРЦБУРҐ, 16. жовтня. (Ткб.). На зїзді соціяльно-демократичної партії принято всіми голосами проти 7 резолюцію, що скріплене одноцільности партії вимагає підданя всіх противенств під ту єдність і полагодженя партійних спорів.

Президія партії одержала абсолюторію. П. Давід у звіті оправдував подію, що парляментарна фракція ухвалювала кредити. Відмова не булаб поступком невтральним, але чином корисним для ворогів Німеччини.

З особливим натиском звернув ся Давід проти партії німецької вітчини, котра не хоче мира, бо є в війні інтересована. Для Німеччини бажає бесідник такого ясного сформулованя мирових цілий що до Бельгії, як се зробила Австро-Угорщина що до своїх мирових цілий.

Війна.

Російське правительство і робіт.-жовн. рада.

БЕРЛІН, 15. жовтня. Після донесень фінських часописий, робітничо-жовнірська рада сконфіскувала на границі між Фінляндією і Росією 6 мілїонів рублів, які правительство мало висилати до Анґлії, оправдуючи свій вчинок тим, що правительство не має права висилати золото за границю.

СТОКГОЛЬМ, 16. жовтня. Орґан робітничо-жовнірської ради „Извѣстія“ поміщує пристрасну статю проти правительства, в котрім соціялісти не є відповідно заступлені. Тому революційна демократія мусить до правительства крикнути: „Уступити!“

ПЕТРОГРАД, 16. жовтня (П. Т. А.) Цілий виконуючий комітет робітн.-жовн. ради виготовив поклик до офіцирів і жовнярів морських і сухопутних сил, в якім взиває, щоби вони ставили сильний спір новому ударови, що загрожує Росії. Рада зробить все, що буде в її силі, щоби население в глубині приносило не менші жертви, як ті, що є на фронті. Роб.-жовн. рада зробить все, щоби війна не тревала ні один день довше, як сего буде безумовно треба.

Росія — статистом.

СТОКГОЛЬМ, 16. жовтня. Б. начальний вожд Алексєєв, що має їхати на конференцію коаліції до Парижа яко представитель армії, заявив у розмові зі співробітником „Утра Россії“, що побоюєсь, що конференція відслонить слабість Росії. Місце Росії на побоєвищі займе Японія, котра певно дістане відплату коштом Росії. Росія є тепер лише статистом.

Заостреня в армії.

ПЕТРОГРАД, 16. жовтня (П. Т. А.) Щоби ліпше наглядати над заостренями в армії підчас надходячої зимової кампанії, міністер війни вислав осібних комісарів інтендантури до области всіх армій.

Воздушне міністерство в Анґлії.

ЛЬОНДОН, 16. жовтня. (Райтер) Палата громад по літних феріях знов зібрала ся. Канцлер скарбу Бонар Лав заповів, ще буджетове зіставлення в справі воздушного міністерства є приготоване. В короткім часі внесеть ся відповідну предлогу. — Закон запевняючий правительству нагляд над всіми жерелами нафти, відкритими у Вел. Британії, принято в другім читаню.

Новий шеф французького штабу.

ПАРИЖ, 16. жовтня (Авас). Дивізийного ґенерала Альбаї іменовано на місце ґенерала Дупон шефом ґенерального штабу.

Льондон жадає летничої відплати.

ЖЕНЕВА. Швайцарські часописі доносять з Льондону, що відбуті там масові збори ухвалили домагати ся від правительства нагальної офензиви літаків коаліції проти німецьких міст. Акція та повинна відбити ся під спільною головною управою.

Війська коаліції в Італії.

БЕРЛІН, 16. жовтня. „Berl. Tagblatt“ доносить з воєнної пресової кватири: Після донесень італ. преси вислала коаліція слідуючі скріпленя на італ. фронт: один французький кольоніяльний курінь, мужва, що складаєть ся головно з північно-американських неґрів; один франц. курінь полевих стрільців, франц. технічні війска, франц. летуни, далі найтяжча анґлійська артилерія, анґл. вози для етапної служби, анґл. літаки і монітори.

НОВИНКИ.

— **В справі реквізиций.** Віденські та польські часописи з „Neue fr. Presse“ на чолі розголошують інтерпеляцію посла Гломбінського в справі реквізиция в Галичині. — Цікаве буде подати Українцям, що таку інтерпеляцію вніс був вже тиждень поред тим посол Будзиновський на порученє У. П. Р. Інтерпеляцію підписали всі ненімецькі партії; зараз за Будзиновським стояло імя посла Гломбінського. Здавалоб ся, що Поляки ратують Галичину від воєнних благодатий. з українські посли сидять тихо. Мабуть в тій ціли цензура і парляментарна кореспонденція не пускають в світ нічого українського. Але звісно — Полякам можна все, бо вони голосують за правительством, а Українцям нічого красшого за їх становище не належить ся...

— **Нові німецькі літаки.** „Daily Express“ доносить, що Німці будують тепер нові чотиромоторові літаки, котрі будуть могли помістити 5 пасажирів і уносити ся понад 10 годин в воздусі. Є намірене використи якнайбільше число маленьких до летничої служби. Дневник взиває американське правительство, щоби побільшило число американських літаків.

— **Перевезенє Фридриха Адлера до Штайну.** Перед кількома днями перевезено убийника президента міністрів ґр. Штірка, Фридриха Адлера з вязниці краєвого суду у Відни до карного заведеня в Штайн. Як відомо, Адлера, засудженого зразу на кару смерти, помилувано і засуджено на 18 літну вязницю.

— **Слідом Будапешту.** Праська міська рада рішила оноді поробити відповідні кроки, щоби в інтересі вижевленя праського населення усунути з міста всї особи, що не принадежать до Праги, а перебувають в місті тільки хвилево по причині воєнних подій.

— **З почти.** Приватні пакети вільно від тепер висилати тільки до слідуючих полевих почт зглядно етапових, означених числами: 1, 2, 4, 11, 39, 49, 51, 55, 76, 95, 115, 117, 120, 136, 138, 142, 144, 147, 150, 153, 161, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 176, 178, 180, 185, 188, 190, 193, 196, 197, 199, 203, 209, 211, 218, 220, 221, 223, 224, 229, 230, 232, 234, 235, 238, 239, 240, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 252, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 272, 274, 276, 277, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 292, 294, 295, 297, 298, 299, 307, 316, 324, 332, 333, 335, 338, 340, 341, 342, 343, 345, 346, 347, 348, 349, 354, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 369, 372, 376, 379, 380, 385, 386, 387, 388, 390, 392, 393, 394, 395, 399. 400, 401, 402, 403, 404, 405, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 418, 421, 423, 426, 427, 428, 431, 432, 437, 438, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 453, 454, 456, 457, 458, 459, 461, 462, 500, 509, 510, 511, 512, 514, 516, 517, 519, 520, 522, 524, 526, 527, 528, 600, 605, 608, 611, 612, 613, 619, 620, 622, 623, 624, 625, 627, 631, 632, 633, 634, 639, 640, 641, 644, 645, 649 і до почти полевої для маринарки в Полї.

В руху приватних полевих пакетів до етапових урядів почтових в окупованій области, названих після місцевосги в його дотеперішнім розмірі не заходить жадна зміна.

— **Масарик і Ґрабський.** Московська „Gazeta Polska“ доносить, що проф. Масарик, що перебуває в Петрограді, відбув довшу конференцію з провідником вшехпольської партії в Росії. проф. Ґрабським, в справі становища Чехів і Поляків у війні.

— **Російський книговий торг.** З Петрограду доносять: В наслідок високої ціни паперу і високої платні друкарів і переплетників стали російські книжки такі дорогі, що їх поява стала дійсно рідкістю. Шкільні книжки, яких звичайна ціна виносила 60—70 коп., коштують нині 3—4 рублі. Книжок, що ще перед роком коштували 2—4 рублі, не можна дістати за менше як 10 руб. Нові книжки майже не виходять; часописі лише в обмеженім і значно зменшенім обемі. Що появляєть ся, то лише брошури; книжки, справжньої книжки; зовсім браку́є. (У. Б.).

— **Стрейк аптекарів в Петрограді.** на зборах функціонарів всіх аптик в столиці ухвалено з нинішним днем почати стрейк, бо власники аптик не хочуть сповнити господарських жадань функціонарів.

— **Пожар в Кавзас Сіті.** Половина обори Кавзас Сіті, другої з раду в краю що до розмірів, знищена пожаром. Тисячі штук худоби згоріло. Причина пожару незвісна.

— **Стрейк зелізничників в Буенос Айрес** треває далі. В кількох точках прийшло до острих сутичок.

— **Фіняяндський сойм** скликало тимчасове правительство на 1. падолиста с. р.

— **Замкнене Москви.** Тимчасове правительство заборонило приїзду до Москви всім особам, що через стале занятє не є звязані з містом.

— **Новий німецький винахід.** Німці, поробивши досвіди над здобутими анґлійськими „танками“, самі тепер працюють над утворенєм тих панцирних машин, Мають вони особливе урядженє до переходженя найширших ровів і є сильно опанцирені.

— **З характеристики Керенського.** Співробітник часописі „Daily Mail“, що є особисто заприязнений з Керенським ось що пише про Керенського з нагоди обіду, який той давав в честь французьких соціялістів. На обіді пив Керенський лиш молоко. Коло него сидів матрос з квадратним лицем член морськой ради балтійської фльоти, на якого Керенський вказував яко доказ здорового російського розуму. Керенський уміє пориваючо говорити. Має він одушевлене молодости та виглядає молодшим як на своїх 36 літ. Його одушевлене є заразливе, його гордість на революцію необмежена. „Ми робимо лише те, що ви зробили кілька столїть взад, але стараємось зробити се лучше — без Наполеона або Кромвеля“. Убраний він не в робітничу блюзу, як з вибухом революції, але у однострій. Його ідеї змінились; він перестав так кріпко вірити в здоровий розум російського мужика—він жеж був змушений знова привернути кару смерти. Але ідеали остали ті самі, лиш змінені. „Мене зовуть божевільним ідеалістом“ жадував ся він— Але Богу дякувати, що ще є на світі ідеалісти? Справді мимо енергії був і є він ідеалістом. Від хвилі коли покинув пороги університету і став адвокатом, він не вганяв за маєтками, які міг зробити завдяки свому званю, але боронив невинних обжалованих, яких така маса було за давного режиму. — Він має все великі

симпатії до Анґлії і Франції, мимо того, що тих країв він не видів, лише знає їх з книжок, навіть лише слабо говорить по французьки. — Має він богато ворогів, але ті мусять йому признати, що він має велику відвагу. В тисячах справ, які він денно мусить полагоджувати, виявляє він таке зрозуміне, якого в Росії ніхто не міг би показати.

Оповістки.

Четвер, дня 18. жовтня 1917.

Нині: 18. жовтня гр.-кат. Харитини мч., римо-кат. Луки ев.

Завтра: 19. жовтня гр.-кат. Томи ап., римо-кат. Петра з А.

○ **Конституючі Загальні Збори** Видавничого Товариства „Українська Літературна Скарбниця“, стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, відбудуть ся в четвер 1. падолиста с. р. о годині 3. після полудня в салі I а кляси ц. к. академічної ґімназії, ул. Рутовського 22, II. поверх, (а в разі браку потрібного компхету годину пізнійше з тим самим порядком дневним) з таким порядком нарад:

1) Отворене зборів.
2) Принятє статута.
3) Вибір Надзірної Ради.
4) Програма діяльности.
5) Членські внесеня.

Скликуючий комітет: Яків Яцкевич, Юрій Рудницкий, др. Микола Чайковський.

○ **На Захист** для недужих У. С. Стрільців у Львові зложили в Команді Збірної Станиці: о. Винницький і парохіяни через о. Дурбака 36 К, Церков в Журавиці 10 К, п. Лістовський, урядник акцизи у Львові 5 К. Всім Жертводавцям щире Спасибіг складає Заряд Захисту У. С. С. у Львові.

○ **Заряд Захисту** для недужих У. С. Стрільців у Львові складає отсим щиру подяку Вп. Паням і панночкам, що трудили ся коло збірки під церквами у Львові на потреби Захисту, а рівночасно потверджує відбір квоти 588 корон 84 сот. як вислід із тої збірки.

Остров Езель в німецьких руках.

З головної німецької кватири.

З дня 17. жовтня.

Західний фронт:

Фронт пільного маршалка баварського наслідн. престола Рупрехта:

У Фляндрії зросла вчера боротьба артилерії від занятої Ізерою области аж до Lys до значної сили. В поєдиноких відтинках підняла ся огнева сила вечером, на цілім фронті нині рано. Крім розвідних боїв, що були численні також між каналом ля Бассе і Скарпою, не прийшло до боєвої діяльности піхоти.

Фронт пруського наслідника престола:

Огнева боротьба на півн. схід. від Соасон розтягнула ся, була часами дуже нагальна; тревала також у ночі. — У західній Шампанії, в Арґонах і на східнім березі Мози осягнула діяльність артилерії також більшу нагальність у послідних днях. — 10 ворожих літаків і один бальон на припоні вчера зістрілено. Підпор. Більов привів до упадку в воздушній боротьбі 23, підп. Бегме 20. противника до спаду.

Дункерку напали знов наші летуни бомбами зі запримітченим запальним успіхом. У відплату за обкидане бомбами ворожих літаків отвертих німецьких міст обкидали ми бомбами місто Нансі, що лежить у французькій операційній области. Більші пожари були успіхом

Східний фронт:

Ставлячі опір ще на півострові Сворбе ворожі сили уляглн вчера нашим військам. Тим самим є **остров Езель цілковито в наших руках.** Добича росте; вчера приведено більш як 1.100 полонених.

Наші морські сили мали на північ від Езель і в рискім заливі з російськими нищителями і каноновими лодками борби, що скінчилась для нас успішно. Без власних страт були ворожі кораблі приневолені до відвороту. — Гідроплини обкинули Перкаву бомбами, там вибухнули великі пожари.

На сухопутнім фронті ожививлась значна боєва діяльність на богато місцях; розвідні відділи Росіян прогнано.

Македонський фронт:

Ніякої більшої боєвої діяльности.

Перший ґенеральний кватирмайстер Людендорф.

Реклямації вільні від почтової оплати. Рукописі приймають ся лиш оплачені, а звертають ся тільки важнійші застережені. — „Українське Слово“ продають всі бюра по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руска ч. 3.

Ціна оголошень:

За оголошеня числимо за одношпальтову стрічку або її місце 40 сот. Надіслане 60 сот., за стрічку а в оповістках 80 сот., в редакційній части 1 К. Повідомленя про вінчаня, заручини і т. п. 1·50 К. за стрічку найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 10 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Др. Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19